

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי ו' תמוז תשפ"א | דף היומי בבלי: יומא סו | דף הכולל: יומא מו.
דף היומי בהלכה: מסעיף ב' עד סימן תרי"ב סעיף ג'.
מוסר: שם עולם - ועוד יש בנתינת התורה' עד פרק ו'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק ה' עד פרק ו' 'והנה שלמה שנה'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

הפקס הגיע בטעות לכתובת הנכונה | הברכה של מרן: "העולם צריך אותך, אתה תצא מזה" | "אני רואה שבעוד זמן מה יהיה עליך לעזוב את ירושלים" - אמר מרן הגרי"ח זוננפלד לילד | 2169

הסיפור היומי

בהגיע זמנו, נקרא ר' שלמה להכנס אל הגביר. סוף
דבר יצא משם עם צ'ק שלא כיסה אפילו את הדלק...
הידיד שהביאו לשם יצא בפחי נפש על שכך הטריח
אותו לחינם, אך ר' שלמה עצמו יצא בריקוד שמחה...

בהגיע שמה מצאו שולחנות ערוכים לכל ה'אורחים', אחרי שבעל הבית ידע כי המה באים אליו ממרחקים. והנה, בעת שהיטיב לבו באכילה פנה אליו ה'גבאי' של בעה"ב, וכה אמר לו: שתי 'הקדמות' אקדים לך. א. זה הכלל, בבואך אל הבית פנימה, בחדרו של הגביר אין להתחיל לדבר לפניו, ורק כשהוא יתחיל לדבר מותר לך להשיב על שאלותיו; ב. הגביר מקפיד שלא יגלו כמה נתינתו.

בהגיע זמנו, נקרא להכנס אל ה... פנימה, סוף דבר יצא משם עם צ'ק שנכתב עליו סכום שלא כיסה אפילו את הדלק שהוציא על דרכו הארוכה בהלך ושוב (והרי הבטיח לא לספר כמה קיבל)...

ידידו של ר' שלמה יצא משם בפחי נפש ובלב שבור ורצוף על שכה הטריח את רעהו שלא ברצונו, ולא די שלא 'הרוויח' אלא גם הפסיד את הוצאות הדרך עם טרחה ויגיעה, ויצא ב'שן ועין'... אך ר' שלמה עצמו יצא בריקוד ובשירי שמחה, בשבח והודאה לבורא כל עולמים שהראהו בחוש כי ה'השתדלות' אינה מביאה תוצאות, והתוצאות אינם קשורות להשתדלות כלל וכלל.

סיפר הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א:

שמענו מבעל המעשה ושמו הרה"ח רבי שלמה ש. שליט"א, אשר הינו מנהל 'ארגון חסד' המחלק מזון 'שלוש סעודות' בכל ערב שב"ק לכאלפיים משפחות. ומכיוון שפעמים רבות קופת הארגון מתרוקנת ממזומנים ושאר אופני תשלומים, על כן הוא נוהג לנדוד מפעם לפעם לאחינו שבגולה ומזכה אותם לקחת חבל ונחלה בפעולות הכבירות.

באחת מנסיעותיו לאחרונה קבע מקומו בבארא פארק ומשם פרס 'מצודתו', והנה הגיע אחד מידידיו ודיבר על לבו, כי 'כדאי' לו ליסע לעיר פלונית - הנמצאת במרחק 6 שעות נסיעה מבארא פארק, שם יושב יהודי גביר אדיר, אשר לבו פתוח לצרכי צדקה כגון דא - חלוקת מזון ומחיה למשפחות נזקקות, וידוע כי רבים היוצאים ממנו עם צ'ק נכבד עד מאד...

ר' שלמה סבר שלא כידידו, מתוך הבנה שלא שווה מאמץ כה גדול בעד נתינה זו, על כן לא אבה ליסע שמה, אך חברו הטוב הפציר בו, עד שהבטיחו, הנה אני אקח אותך ברכבו הלך ושוב, והסכים ר' שלמה.

בעל יכולת גילה את אזניו כי אף אצלו ה'שעות' הללו הם לא שעותיו, אלא שהוא בא כעת מחתונה קרובה באולם 'עטרת חיה'. אחר כשעתיים של דיבורים קיבל ר' שלמה ממנו צ'ק של 18000 דולר, אז ראה כי באמת אין כל קשר בין השתדלות לתוצאות, ואדרבה, הקב"ה גלגלו עד העיר הרחוקה כדי שישהה ב-2:00 בלילה ב'שומרי שבת' ויפגוש את האיש אשר ממנו תבוא ישועתו.

(באר הפרשה)

משם יצאו לדרכם לעבר בארא פארק, והגיעו העירה בשעה שתיים אחר חצות ליל. מיהר ר' שלמה להתפלל מעריב בביהמ"ד 'שומרי שבת' - הגם שבטבעו הוא דיין גדול ובכל לילה הוא מתפלל מעריב עם המנין הראשון.

באמצע התפילה היכהו מאן דהו מכת ידידות בגבו, פנה ר' שלמה לראות מי המכה, ומצא שזה איש נכבד בעל יכולת אשר הוא 'רודף' אחריו זה כשש שנים רצופות, ועד היום לא זכה להקביל פניו. משגמרו להתפלל נפנו השניים לדבר יחדיו, ואותו

פרשת השבוע

ואז, כשהוא מביט במבטו החודר אל תוך עיני הילד העומד מולו, המשיך הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל ואמר: "רואה אני שבעוד זמן מה יהיה עליך לעזוב את ירושלים. שנים רבות לא תהיה כאן..."

הסימנים שעזרו לילד הירושלמי לצאת מן המערה החשוכה

שבידי האדם השומרים עליו שיוכל לחזור בדרך הסלולה והישרה ולא יתעה חלילה בדרכו. גם עלינו, הסביר הרב, "לעשות לנו סימנים כדי שלא נתעה בדרכי החיים וכדי שלא נאבד את הדרך הסלולה לנו מדור לדור. ועל כן, קודם כל אנו מכריזים 'אין כאלוקינו', וזהו סימן אחד, ואחר כך 'אין כאדונינו', וזהו סימן שני. וכעת, לאחר שסיימנו לקבוע לנו את הסימנים אפשר לצאת לדרך ולשאול 'מי כאלוקינו מי כאדונינו'. שאלות מסוג זה לרוב מסוכנות הן, אך לאחר שהסימנים בידינו איננו צריכים לחשוש. אנו בדרך הנכונה הישרה. דרך המלך".

ואז, כשהוא מביט במבטו החודר אל תוך עיניו של הילד העומד מולו, המשיך רבי יוסף חיים ואמר: "רואה אני שבעוד זמן מה יהיה עליך לעזוב את ירושלים. שנים רבות לא תהיה כאן. בשנים הרבות הללו אל תשכח להציב לך סימנים בדרכך. אלו ישמרו עליך בכל אשר תפנה לבל תסטה חלילה מן הדרך. אל תשכח!" סיים הרב ועקר אנחה מליבו קודם שחזר לרקוד.

"ארבעים שנה התגלגלתי באירופה", סיפר הילד - הקשיש אברהם ברגמן. "כל שנות הזעם הנאצי ומוראות מלחמת העולם השנייה חרוטים עמוק עמוק על בשרי. פעמים רבות עמדתי בפני יאוש מוחלט, לא יכולתי לסבול עוד וגמרתי אומר בליבי כי טוב לי מותי מחיי. אך תמיד בעת צרה זכרתי היטב את דבריו של הרב. דמותו הזדקרה מול עיני. 'עשה לך סימנים'. קבעתי אותם עמוק בתוך תוכי, לא שכחתי. בזכותם זיכני השי"ת לחזור לארץ ישראל. זכיתי בזכות הסימנים לצאת מן המערה האפלה של החושך, הצרות והיסורים. הלקח שלמדני הרב בילדותי לא עזבני לעולם".

(עבודת הגרשוני)

דָּרָךְ הַמֶּלֶךְ נִלְךָ לֹא נָטָה יָמִין וְשְׂמֹאל (במדבר כ יז)

רבה של ירושלים הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל נהג לרקוד בשמחת תורה יחד עם מאות ילדים. אחד ממאות הילדים שזכו לרקוד עמו בהקפות של הילדים היה ילד בשם אברהם ברגמן, שסיפר בסוף ימיו את המעשה הבא.

שנה אחת לאחר שסיים רבי יוסף חיים לומר את 'אין כאלוקינו' ניגש אליו הילד אברהם, אז אברמל"ה, וביקש לשואלו "שאלה על הסידור..." מדוע אנו אומרים קודם 'אין כאלוקינו, אין כאדונינו' ואחר כך שואלים 'מי כאלוקינו, מי כאדונינו'. והלא הסדר צריך להיות הפוך, קודם כל שואלים ואחר כך משיבים?

חיך הגרי"ח והשיב לו: "אמשול לך משל נחמד. מכיר אתה ודאי את מערת צדקיהו שע"י שער שכם"... הילד הנהן בראשו והרב המשיך: "ברחבי העולם, ודאי ידוע לך, קיימות מערות נוספות. ישנן מערות קצרות וישנן ארוכות יותר. יש גם מערות ענקיות. ברור כי אין אור השמש יכול לחזור אל תוך המערות ועל כן שוררת שם תמיד חשיכה מוחלטת. מה יעשה אדם הרוצה להלך במערה ולצאת ממנה לאחר מכן? כיצד ידע את הדרך חזרה? אדם פיקח", המשיך הרב, "עושה לו סימנים בדרכו. כאן יש אבן גדולה, בפניה זו יש עמוד יצוק בקרקע וכדו', לכשירצה לצאת מן המערה יחזור על פי הסימנים ולא יתעה בדרכו. שוטה לעומת זאת, אינו חושב על המחור ואינו שם לבו לעתיד. נכנס הוא במהירות, אינו משגיח ואינו קובע לעצמו סימנים, ועל כן סביר להניח שיתעה מן הדרך הישרה. חזקה עליו שיאבד את שבילי דרך המלך. ואכן כבר אירע לא אחת שאנשים שלא קבעו סימנים איבדו את דרכם ומתו ברעב.

"יוצא אם כן, שהסימנים שהאדם קובע בדרכו, הם הבטחונות

ניסחתי מכתב כמקובל, שקיבלתי את ההודעה ואני עומד לשלם את החוב, ושלחתי אותו בפקס לעורך הדין. אחרי כמה דקות אני מקבל טלפון מאביו של אחד החברים שבכיתה של בני. הוא שואל: "שלחת אלינו פקס?"

הבוטח בה' חסד יסובבנו

אחרי כמה דקות אני מקבל טלפון מאביו של אחד החברים שבכיתה של בני. הוא שואל: "שלחת אלינו פקס?" אני אומר שלא, והוא טוען שכן, עד שמתבררת הטעות המביכה. במקום שאשלח את המכתב לעורך הדין, טעיתי במספר, והפקס הגיע לביתו של החבר.

היה לי לא נעים. לא רציתי שידעו את מצבי, אבל האיש שמעבר לקו הרגיע אותי. הוא הבין את המצב, והודיע שהוא לוקח על עצמו את החוב הזה. ידעתי שהוריו של אותו חבר הם אמידים ובעלי ממון, אולם עד אז לא ידעתי את מידת טוב לבם. הקב"ה סובב את הטעות כך שאקבל את הסיוע, ושוב ראיתי כי הבוטח בה' חסד יסובבנו.

(גיליון השגחה פרטית)

בעבר נחשבתי לאיש אמיד, אלא שלא לעולם חוסן. בשלב מסוים ירדתי מנכסיי ואיבדתי את כל רכושי. הדרך היחידה להתמודד עם כל המצב הקשה, היתה חיזוק באמונה ובטחון. זה היה מה שהחזיק אותי, גם רוחנית וגם גשמית. נאחזתי באמונה כמו אדם טובע שנאחז בכפיס עץ הצף במים, עד שהוא מגיע למקום מבטחים.

באותם ימים טרופים ראיתי דברים מופלאים. אספר כאן על אחד מהם:

באחד הימים קיבלתי מכתב מעורך דין, המודיע שעלי לשלם סכום עצום לחברה מסוימת. הנוהל המקובל הוא שחייבים להגיב מיד ולהחזיר תשובה, שאכן קיבלתי את ההודעה, ושאני עומד לשלם את החוב. ניסחתי מכתב כמקובל, ושלחתי אותו בפקס.

טעימה מגיליון לקראת שבת

"מה זה מסירות נפש? שאל אותו המגיד שיעור שקצת התגרה בו בחביבות, לא נותנים לך פה אוכל? אתה הולך למות פה? ואז הבחור סיפר סיפור שהותיר את המגיד שיעור עם פה פעור..."

הצצה מקדימה לראיון שיופיע בעז"ה בעלום 'לקראת שבת' הקרוב, עם הרה"ג ר' מיכאל ברלין, ראש ישיבת 'אחינו' לצעירים במודיעין עילית

"איך זה קורה? כי יש להם סייעתא דשמיא מיוחדת שהתורה מתקיימת אצלם, אחרי שהם המיתו את עצמם עליה. הם פשוט זוכים להשיג בזמן קצר יחסית את מה שבדרך הטבע לוקח שנים ארוכות כדי להשיג.

"יש לנו בלי סוף סיפורים על הצלחות מדהימות של בחורים שיוצאים מכאן עם מסכתות שלמות ביד, אחרי שנבחנו עליהם ישר והפוך. זה ממש דברים שבכל יום.

"כשחושבים על מסירות הנפש שלהם, הכל מובן והכל ברור. אני אספר סיפור שקרה ממש במוצאי השבת האחרונה, היה לנו בחור בישיבה שהגיע במסירות נפש לישיבה. ככה לפחות או טען באוזניו של המגיד שיעור שנזף בו למחרת על זה שהוא קצת איחר לשיעור.

שלמה אשכנזי

בעלון 'לקראת שבת' שיתפרסם בעז"ה השבוע יובא אי"ה ראיון מרתק עם הרה"ג ר' מיכאל ברלין, ראש ישיבת 'אחינו' לצעירים מתחזקים במודיעין עילית.

בתוך הדברים מספר הרב ברלין: "אנחנו רואים כאן דברים לא הגיוניים. בחורים שהגיעו לישיבה בגיל 14 או 15 אחרי שעד לפני חודשיים או שלושה לא ידעו בכלל מה זה גמרא ומאיזה צד פותחים ספר.

"אחרי תקופה, הם פשוט הופכים לבני תורה לכל דבר ועניין. הם מגיעים לגיל 16 ו-17 כבחורים חרדיים מבית. כאילו הם למדו כל ימי חייהם תורה, בחיידרים הטובים ביותר. אנחנו שולחים אותם להיבחן בישיבות הכי טובות, והם מתקבלים ללא קושי.

המרכזית לתחנה שממנה מגיעים למודיעין עילית, ואחר כך את כל הנסיעה וכו', זה לוקח כמה שעות, אני לא יכול לעשות את זה כששבת יוצאת בסביבות שמונה בערב, ועד שאני מאורגן לצאת מהבית השעה כבר אחרי תשע בלילה.

"אבל חייבים להגיע לשיבה בזמן? אז מה עשיתי? פתחתי את המגירה שלי, לקחתי את הכסף שחסכתי בעמל וביגיעה, צלצלתי לתחנת המוניות והגעתי לשיבה במונית ספיישל, על חשבוני הפרטי, בזבזתי על זה חלק משמעותי מאוד מכספי החסכונות שלי. זאת לא מסירות נפש? יש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו, והממון שלי חביב עלי מאוד!!!".

"מה זה מסירות נפש? שאל אותו המגיד שיעור שקצת התגרה בו בחביבות, לא נותנים לך פה אוכל? אתה הולך למות פה?"
"ואז הבחור סיפר סיפור שהותיר את המגיד שיעור עם פה פתוח: "נכון אמרתם לנו שחייבים לבוא לשיבה כל שבוע במוצאי שבת, ולא ביום ראשון, נכון?"
"אז אני הגעתי כל השנה במוצאי שבתות כשהייתי נוסע הביתה לשבת, היה חורף ומוצאי השבתות היו ארוכים, אבל עכשיו הזמן נהיה צפוף, ואני לא יכול להספיק להגיע מהמושב שלנו לכאן בתחבורה ציבורית כי אני צריך לנסוע מהמושב לבאר שבע, ושם לחכות לאוטובוס שייקח אותי לירושלים ומשם ללכת מהתחנה

בית היין

8 השפות ששלטתי בהן היטב נעלמו כלא היו. ללא דיבור. ללא תורה. למה לי חיים? הייתי מבולבל ומפוחד, מרן שר התורה רבי חיים קניבסקי שליט"א בירך "העולם צריך אותך ותצא מזה"

סיפור חיים מרתק ופרקי חינוך של הגאון רבי דוד שאול גרינפלד שליט"א

הרגשתי סיפוק עצום לקחת קטן ולהפוך אותו לגדול. חפשתי דרכים למשוך אותם, ולהפיק מתוך תוכם רצון להרבה יותר עד שרואיהם עמדו נדהמים נוכח התוצאות, ניחנת בכישרון ציור ולפעמים הייתי מציג להם לפני השיעור ציור שתום וחתום. הם היו צריכים לשבור את הראש ולגלות מה טמון בציור, ואיך זה קשור לחומר הנלמד. בהמשך הוספתי עוד נקודה, קו או שרטוט לציור ולפתע נפתרה התעלומה. נגדיר זאת כך: הם הפכו לשותפים ביצירת החומר הנלמד, ולא מאזינים פאסיביים...

פעם קיבלתי כיתה, והמורה של השנה הקודמת שלח לי את רשימת התלמידים עם 'תארים' שונים ו'סטיגמות' שהוצמדו לתלמידים: 'גאון', או להיפך - 'בלי ראש', 'יש להם הרבה כסף' וכדומה על זה הדרך... זה כאב לי מאוד. רציתי לקבל תלמידים חדשים, 'נייר חלק', שמעתה ואילך אפשר להתחיל לכתוב על ליבם רק דברים טובים.

ביום הראשון ללימודים נכנסתי לכיתה. כדרכי לא ישבת על מקומי אלא הסתובבתי בין השולחנות ועקבתי אחר מעשה התלמידים. מהר מאד גילית שה'חלש ביותר' עסוק כל הזמן עם ניירות. באחד ה'פטרולים' שלי בכתה נעצרת לי דו והוא מיהר להחביא את הדפים. ביקשתי ממנו להראות לי אותם, אך הוא פחד. התחייבתי שלא יאונה לו כל רע, והוא מסר לי חבילת ציורים יפים. עזבתי אותו והודעתי בקול: התחלנו סוגיה חדשה, עם המון פריטים מישהו פה צריך לצייר לנו עץ יפה עם הפרטים - מי פה יודע לצייר? כולם נענו בשלילה וכאשר פניתי אליו הסמיק עד תנוכי אוזניו. אבל לא עזר לו כלום: מחר אני רוצה ציור יפה שמסכם את כל הסוגיה! מסכן אבא שלו נאלץ לשבת איתו עד

מאת: יהושע לייבזון

לא קל לכותב למצוא כל שבוע חומר חדש, שיהיה גם מעניין ומרתק, והנה התגלגלה לידי עיתון 'יתד נאמן' מלפני כ-3 שנים ובו ראיון וסיפור חיים מרתק של הגאון רבי דוד שאול גרינפלד שליט"א מאלעד אז הנה הוא לפניכם.

במשך שנים ארוכות מילא הרב הגאון רבי דוד שאול גרינפלד שליט"א מאלעד שורה של תפקידים חינוכיים - בארץ ובשליחות בגולה. לצד זאת צעד במשכנות הרועים - גדולי ישראל זצוק"ל ויבדלחט"א, בין השאר כמחותנו של מרן הגראמ"מ שך זצוק"ל. גנזיו מלאים ברעיונות, לקחים וסיפורים. את חלקם חרט בסדרת ספריו "בנאות דשא" על התורה.

כאשר זכיתי ב'שנת שבתון' [שנת מנוחה לעובדי הוראה] באו אלי שני נכבדים מפתח תקווה וביקשו ממני שאנצל את השנה הפנויה לחנך בכתה. באיזה גיל הילדים? - 6. "מה פתאום!" נזעקתי.

והם בשלהם: שמענו אודותיך דברים טובים מאמריקה... שם עבדתי בחינוך בעבר.

נכנסתי למרן הגראמ"מ שך זצוק"ל וסיפרתי לו על הענין שלא בא בחשבון, הרי אני רגיל ללמד בחורים מבוגרים. הוא השיב לי בזו הלשון: "ומה אתה חושב? כשאתה נותן שיעורים בפוניבז' הם לא "צעירים"? (כמובן ביחס לגדלותו בתורה) אלא מאי?

החכמה והמבחן הוא איך להפוך את הקטנים לגדולים! תפקיד זה בדיוק אפשר גם לעשות עם ילד בן 6 - וזה מה שאני עושה בפוניבז'."

שמעתי לעצתו ובהמשך גיליתי שאני דווקא נהנה מכך!

שתיים בלילה, ללמוד את כל הגמרא ולצייר הכל... אבל למחרת בבוקר הוא הגיע עם יצירה מרהיבת עין. זה שינה את מעמדו החברתי ברגע אחד. הוא כבר לא היה ה'חלש ביותר'. מאז הוא מצא את דרכו בלימוד, וכיום הינו מרביץ תורה בירושלים!

עברתם נס רפואי לא פשוט ...

מעשה שהיה כך היה. ערב הושענא-רבה הינו יום לא פשוט במשפחתנו. אבי ז"ל נפטר ביום זה בגיל 58 בלבד. וכעבור 20 שנה נפטרה אמנו ע"ה באותו בית חולים, באותה מחלקה ובאותו יום בדיוק!

לפני כעשור שימשתי כשואל ומשיב בישיבה ב'סט. לואיס'. בערב הושענא-רבה עברתי לפני העמוד לרגל היארצייט, ובערב מסרתי שיעור. הדברים היו מסודרים במוחי כהרגלי, אך למרבה הפלא התחלתי את שיעור "הגמרא במסכת... אהה... אהה.." לא הצלחתי להמשיך.

ניסיתי מכיון אחר: "נאמר ב..." ולא הולך. זיעה קרה שטפה אותי והרגשתי רע. מעולם לא אירע לי כדבר הזה. ראש הישיבה ניגש אלי בחפזה: "אינך חש בטוב? אזמין רופא!" אשתי לקחה אותי לסוכה בחצר, ואמרת שוב ושוב שאני מרגיש "שמשהו קורה לי בראש".

בתוך דקות הגיע אמבולנס. אושפזתי בבית חולים. משמים שלחו לי רופא יהודי, דובר עברית, שכיהן כראש המחלקה הנורולוגית. "עברת אירוע מוחי קשה" ידע אותי "אירוע שרבים אינם שורדים אותו, אך חיך ניצל".

כאשר אשתי נכנסה לחדר כבר איבדתי את כח הדיבור. החרדה אחזה בה. 8 השפות ששלטתי בהן היטב נעלמו כלא היו. איבדתי כל טעם לחיות. ללא דיבור. ללא תורה. למה לי חיים? הייתי מבולבל ומפוחד, לא רציתי לשתף פעולה. טוב לי מותי מחיי. אך ידעתי כי יהודי שקיבל את נשמתו מבורא עולם לא יכול לעשות בה כרצונו.

לפני שפרופ' כהן שחרר אותי, יעץ לנו לחזור הביתה וללמוד מחדש עברית - השפה היחידה שהבנתי מעט. הוא הוסיף: אין הרבה מה לעשות. אתה אמור לנוח וליהנות מהחיים שקיבלת במתנה.

"אהה!" צחקתי במרירות. "להנות מהחיים" בלי ללמוד?!!... בהמשך עברתי בדיקות שונות וטיפולים מסובכים. בחסדי השם השתתפתי בקבוצת מחקר שהתבצע ב'תא לחץ'. אקצר אומר: מי שעמד בראש המחקר הודיע לי: המח שלך יפתח בעוד שלושה שבועות.

אני, למעשה הייתי שקוע בייאוש. רעייתי הוכיחה אותי להתחזק באמונה, והיא באמת האמינה לאורך כל הדרך שאחזור לקדמותי.

מורי ורבי עוד מימי בחרותי, הגאון הגדול רבי יעקב אדלשטיין צוק"ל ביקר אצלי ושאל אם 'קריאת שמע' אני יודע לומר. רעייתי

נענעה ראשה לשלילה, והסבירה בדמעות שהיא מניחה לי תפילין. הוא בירך אותי שאזכה לסיים את כל חלקי "בנאות דשא"... מרן שר התורה רבי חיים קניבסקי שליט"א בירך: "העולם צריך אותך ותצא מזה". מורי ורבי הגאון רבי שריה דבליצקי זצ"ל בירך שאחזור לדבר כאחד האדם.

נו, אם גדולי הדור אומרים - מי אני שאחלוק עליהם?... אכן התקדמתי בצורה ניסית ו"מה אשיב להשם כל תגמולוהי עלי - כוס ישועות אשא ובשם השם אקרא!"

דומה שפרק השליחויות בחו"ל המרתק ביותר בחייכם מתרחש בברזיל, איך זה התחיל?

ברזיל. אוהו!... מדובר בהורים שהגיעו מאירופה. דור ראשון או שני לניצולי שואה שביקשו להתנתק מכל העבר הכואב. הזמינו אותם לשמוע שיעור, זה היה על הפרשה הנוכחית פרשת נח, שיעור שבנוי רובו-ככולו על סיפורים מעניינים. הם התמוגגו מנחת. השיעור שהיה אמור להמשיך כעשרים דקות, נמתח על פני כשעתיים...

סיימתי את השיעור והסברתי להם שאני צריך את הילדים שלהם, את דור ההמשך! הישיבה הוקמה אז הרחק משאון-הכרך, סמוך לג'ונגל. הזמנו את ההורים להגיע יחד עם ילדיהם להירשם לישיבה החדשה. הם הגיעו בהמוניהם, אולי 70 צעירים מלווים באבות, אמהות וסבתות. הם התעניינו אודות תוכנית הלימודים. כאשר שמעו שרוב השעות - ובעיקר האיכותיות שבהן - יוקדשו ללימוד תורה נדהמו והחלו להשמיע קולות של שלילה.

הבנתי עם המוח לא ננצח. חייבים את הלב. הוצאנו את כולם החוצה, לאוויר הפסגות. שלפתי קלרינט והתחלתי לנגן ניגונים יהודיים נוגים ומשמחים מה'שטעטל'. הלבבות נפתחו והתלמידים נרשמו...

מה סיפרתם להם על פרשת נח כפי שציננתם?

מי המבול מכונים בישעי' (נד, ט) "מי נח" - מה פשר דבר שנקראו על שמו של אותו צדיק? אומר הזוהר הק' על שלא התפלל על דורו.

ועלינו להבין, הכיצד נתלה חיסרון כזה בצדיק - ומה מהותו של החיסרון? וכי לא היה אכפת לו מבני דורו חלילה?

באחד ממסעותי בדרום אמריקה, העזתי לבקר בשמורה אינדיאנית אותנטית נידחת שבצפון ברזיל. מקום שרגל אדם נורמלי כמעט לא דורכת שם. ראיתי למולי מבנה פרימיטיבי מחימר כשעל דלתותיו הגסות והגדולות חרוט סמל 'מגן דוד'. שאלתי את אחד הילידים: האם ידוע להם למה משמש מבנה זה? השיב לי שכל מה שידוע לו הוא שאחת לשבוע באים לכאן אנשים ומתפללים חבושים כיפה לראשם.

סיפור נוסף: חיפשנו מקום מתאים להקים כולל, באחד מהרי הנופש של 'ריו דה ז'ניירו' שבברזיל. יצאנו אני, ועוד מספר אברכים, ונתקלנו ביהודי מקומי שלא ידע עד היום כי העולם

לצרת ושל העניו ושבור הלב! זו גם התשובה לגבי נת. נח היה צדיק נשגב אך לפום דרגא דיליה ציפו ממנו להשפיל את המבט גם למצבם הירוד של בני דורו. להתפלל עליהם, לנסות להציל... זה סוד הגדלות. להידבק במידותיו של הקב"ה, גם כאשר אתה בבחינת "המגביהי לשבת" אל תחדל המשפילי לראות!"

הרב הגאון רבי דוד שאול גרינפלד שליט"א הינו תלמיד חכם מזן מרתק. חייו, מאז ומעולם, צבעוניים. מסתבר שזה התחיל כבר מברית המילה:

הסנדק שלו היה מרן ה'חזון איש' זצוק"ל. כאשר נשמעו המילים "ויקרא שמו בישראל דוד שאול" ניבטה מפניו הטהורות של מרן זצוק"ל אי-נוחות. אמי הבחינה בדבר, ומיד לאחר הברית ניגשה לשאול "צדיק!" [כך כינו אותו ותיקי העיר בימים ההם] מה רע בשם של התינוק? הרגיע מרן החזו"א: יהיה בסדר! וכדומה מילים כאלו.

ניגש אליו אדם אחר לברר את הדבר, ומרן החזו"א אמר שמובא בספרים לא לקרוא בצירוף השמות הלזה. ומה תקנתו? יעסוק בתורה כל ימי חייו - הוא ילמד תורה כל חייו ויהיה בסדר! "מאז - הוא מספר - מצאתי את עצמי פעמים לא מעטות נאלץ להתמודד עם עצמי לחזור לסטנדר בלא חכמות. פעם חשף אותי ידיד לתעשיית היהלומים שם הרווחתי סכומים גדולים בזמן קצר. ברור שזה מסייע לשלוות הנפש לתורה, אבל תורה עצמה מה תהא עליה? ... בהמשך הקמתי תזמורת לניגון באירועים - וזה אמנם היה בהוראת מרן הגראמ"מ שך זצוק"ל - אך שוב מצאי את עצמי באותה תהיה של תורה מה תהא עליה?"

במשך שנים ארוכות מילא שורה של משרות תורניות ותפקידים חינוכיים, בארץ ובשליחות בכמה ארצות בגולה. כתוצאה מכך הצטברו אצלו חידושים אותם תכנן להדפיס: "התכנית המקורית שלי היתה להוציא תחילה חידושים קצרים על סדר הדף. אך באותה תקופה התחלתי ללמד בצרפת ועיתותי לא היו פנויים. בכל יום חמישי הייתי דורש בפניהם, אז רעייתי שתחי' דאגה להקליט - שלא בידיעתי - את הדרשות. לאחר מכן דאגה שיכינו את החומר לדפוס, וכך בעצם 'הכריחה' אותי לקדם ולהוציא אותם לאור.

בליל שבת אחד נרדמתי. לפנות בוקר חלמתי שאדם זקן ניצב מולי ואומר "בנאות דשא", "בנאות דשא", לא הבנתי ושאלתי: מה? למה? והוא השיב: אחר כך תבין. התעוררתי ושמתי לב שדש"א זה ראשי תיבות של שמותי הפרטיים: דוד שאול, ואילו נאות-דשא זה תרגום של שם משפחתי: גרינפלד. אז גם אם חלומות שווא ידברון, שם קולע לספר כבר היה לי"...

(מתוך יתד נאמן מוסף שבת קודש חשון תשע"ח)

היהודי חי וקיים מאז השואה! עד כדי כך שבתו בת השש עשרה מעולם לא יצאה את פתח ביתה מחשש להשפעת הסביבה הנכרית. היא שמרה על צניעות למופת ככל בת בוגרת סמינר חרדי בני ברק! בסיעתא דשמיא נשלחה לסמינר בירושלים, ושם מצאה את זיווגה בן תורה למופת.

היריעה קצרה מהכיל עד לאיזה מחוזות ומצבים נידחים הגיעו עם ישראל בגלות. והנה, מידי יום אנו משבחים את הקב"ה במילותיו של דוד המלך "נדחי ישראל יכנס" וזה אכן שבח עצום, איום ונורא, כי עם ישראל הופץ בחורים הנידחים ביותר!

לאחר השבח הנורא הזה מוסיף דוד המלך שבח נוסף: "הרופא לשבורי לב" הקב"ה הוא ה'פסיכולוג' הטוב שלנו! והאמת, ביחס לשבח הגרנדיוזי של קיבוץ נדחי ישראל דומה ש'מחפש לעצבותם' זה ושבח קטן יותר. אתמהה.

פעם נכחתי בטקס קבלת רופאים מומחים לבית חולים השרון. ידידי, שהיה רב בית החולים, הזמין אותי לשם. במהלך הטקס קם אחד הרופאים, והסביר את מומחיותו הטכנית בהשתלת שיניים. באותה תקופה זה היה תחום חדשני והמפכני, שמעטים התמחו בו. הקהל הריע לו ממושכות.

לאחר נאומו התכבד שר הבריאות [פוליטיקאי שהבין ברפואה כמוני...] לשאת דברים. אבל הוא שכח או לא קלט, מה תחום מומחיותו של הרופא שדיבר לפניו. הרופא המובך הזכיר לו 'השתלת שיניים'. תמה השר שלא קלט את הענין וכי בסתימת שיניים כבודו מתמחה? והוא התחיל לדבר על סתימת שיניים תחום שבו כמובן לא עסק מומחה אלא הותיר אותו לאסיסטנט שלו... אזי כיצד משבחים את הקב"ה בשבח גדול, ולאחר מכן בשבח קטן יותר?

נמשיך. "מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא" - ביליוני גלקסיות של כוכבים מפוזרים במרחב עצום של אין - סוף. אין אסטרונום שמכיר אפילו מעט מזעיר מן הכוכבים ברקיע, וודאי שלא מכיר את שמותיהם אף לא של חלק זעיר מן הכוכבים. ואילו הקב"ה לא רק סופר את הכוכבים אלא קורא להם בשמות. קריאת שם פירושו עפ"י התכונה הפנימית שמאפיינת את הכוכב! האם יש שבח גדל מזה להביע עוצמת הקב"ה?

ומה השבח הבא ברשימה? "מעודד ענוים השם". הקב"ה הוא שוב ה'פסיכולוג' הטוב שלנו! ואותה תמיהה עולה שוב: וכי שבח זה מטפס ועולה לאחר השבח הקודם הבלתי נתפס!?

התשובה היא: גדלותו של הקב"ה מתבטאת דווקא בכך, שמרות שמצד אחד שבחיו בלתי נתפסים כלל וכלל. "נדחי ישראל יכנס", "מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא", למרות זאת וביחד עם זאת הוא גם "הרופא לשבורי לב", "מעודד ענוים השם". זוהי גדלותו שעיסוקו בגבהי מרומים לא מסירה ממנו את המבט

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

סיפר לי אברך שהרה"י אמר לו פעם: מעולם לא נחשב אצלי בחור בעל כשרון יותר מבחור שאינו בעל כשרון. הגיב אותו אברך: "צריך להיות מלאך בשביל זה! בעל כשרון זה יותר מעניין, מציאות!"

עמל התורה אצל מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל

על השנים האחרונות בלבד, כל הזמן הוא ישב ולמד ללא הרף, הוא לא נתן לעצמו מנוח, והיה לומד בעיון.

הרה"י עצמו סיפר לי, כשנפטר הרב גרשונוביץ מנתיבות: היינו חברי חדר, למדנו בישיבה בקוברין, חצי שנה ישבנו באותו הספסל, לא אני ידעתי איך קוראים לו, וגם הוא לא ידע איך קוראים לי. הוא ראה שאני מתפלא, והסביר לי: זה לא 'צדקות' מיוחדת, הרי כל אחד לומד עד כלות הכוחות, והכוחות שלנו לא נגמרים בדיוק באותו זמן, וכשאתה לומד עד כלות הכוחות - אתה בא לחדר ומיד נרדם, וכשקמים בבוקר, וכי זה הזמן לשאול איך קוראים לך?! מיד רצים לתפילה! נו, אז מתי יכולתי לשאול אותו?... ככזו פשוטות... מתמיד - היה נחשב אצלו ברום המעלה. סיפר לי אברך שהרה"י אמר פעם: מעולם לא נחשב אצלי בחור בעל כשרון יותר מבחור שאינו בעל כשרון. אותו אברך הגיב: "צריך להיות מלאך בשביל זה, בעל כשרון זה יותר מעניין, מציאות!"

אמר לו הרב שטיינמן: עמד לי מול עיני הדברים של הרמב"ם - כתוב בגמרא בסוכה שמונים תלמידים היו לו להלל הזקן, גדול שבכולן יונתן בן עוזיאל, קטן שבכולן - רבן יוחנן בן זכאי. והרמב"ם, כשהוא מונה את שושלת הדורות משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע וכו', והלל העביר לר' יוחנן בן זכאי הירוש של הלל - זה ריב"ז, קטן שבכולן! אמר הרה"י: אין אתה יודע איזה מהן יוכשר, וכל מי שקצת לימד בחורים יודע - שבהרבה מקרים הבעלי כשרון רק נפלו.

והסביר גם למה, כיון שרוב הבעלי כשרון הם בעלי גאווה, ואין אני והוא יכולים לדור בכפיפה אחת. והענווים, העמלים בתורה, שמתפללים על זה, ולומדים בהתמדה - גדלו עד למעלה ראש! ולכן אומר הרה"י - מעולם לא התלהבתי מבעלי כשרון יותר מדי ולא הפחתי בחשיבות למי שאינו בעל כשרון.

(מתוך שיחת הגה"צ רבי חזקיהו יוסף מייסקובסקי שליט"א, 'אורחות חיים')

אצל מרן ראש הישיבה זיע"א, הדבר ראשון היתה ההתמדה. לפני כל הסיפורים, המופתים, הפקחות המיוחדת שלו, והמדברנה דאומתיה שלו, הכל לא הגיע לעמל התורה - משחר נעוריו.

הגאון ר' משה סלובייצ'יק היה מספר, כשהם היו במחנה הם היו לומדים, פעם הוא התעורר באמצע הלילה וראה שהרה"י איננו, הוא קם ומצא אותו בצד עם הגמרא. ההתמדה שלו היתה בצורה שאין לתאר ואין לשער! הוא לא פינק את עצמו לרגע, והוא לא הרשה לעצמו כלום! זה דרגות שהרבה עבודה צריך כדי להגיע לזה.

שמעתי גם מחתנו הג"ר זאב ברלין (בשם קרובי משפחתו מש' אשכנזי) וכן מספרים בשם משפ' רנד בשו"ץ - שהם היו בזמן שהרה"י היה שם, ובעלת הבית סיפרה שהמיטה שלו נשאה בדיוק כמו שהיא סדרה, הוא לא היה ישן במיטה, הוא היה לומד ולומד עד שהיה נרדם על הכסא. [וזה לא בשביל שאנחנו נחקה אותו, אין לנו את הכוחות האלו, ואם נחקה אותו - זה רק יזיק לנו וחבל]. הרה"י לא ויתר לעצמו כלום והוא לא נתן לעצמו כלום,

הוא לא ישן לילות שלמים, ואח"כ בשיעור - הוא היה עומד על הרגליים בשביל שהוא לא יירדם. עמל התורה שלו היה בלי סוף, וכל עוד שהוא לא קיבל את ההנהגה - לא עניין אותו שום דבר, גם כשהיו באים אליו - הוא לא היה מכניס הביתה, כשהיו דופקים הוא היה פותח קצת, בבקשה, מה אתה רוצה, והוא עונה בחיבה, וסוגר את הדלת ומיד חוזר ללמוד, שום דבר אחר לא, רק ללמוד.

אמר לי הגאון ר' שלמה אנגלנדר שליט"א ר"י בית שמעיה: תראה, אם יגידו לי היום על איש בדורנו שהוא מלאך, קשה לי להאמין, אבל אם יש כזה מושג, מה שאני מכיר זה הרב שטיינמן. וסיפר: המרפסת שלי משקיפה על הבית של הרב שטיינמן בחזו"א 5. ויכלתי לראות מה שהוא עושה בחדר, כשהחלונות היו פתוחים לאויר. כמעט לא נכבה החשמל בחדר, כל הזמן, ולא מדובר רק

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

מדוע חמור המספר לשון הרע על חברו בסתר יותר מהמספר בפניו?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

מה שכתב הח"ח להלן (באמ"ח ס"ק ז), שבאיסור לשון הרע יש גם חלק של מידה רעה, שהקפידה התורה על כך שבוחר לבזות את השני [אף באופן שאינו מזיק לו בכך]. וממילא, כיון שהמספר גנות על השני בסתר מידתו הרעה גדולה יותר, נוסף על כך גם 'ארור'.

והוסיף, כי מלשון ה'חפץ חיים' משמע שאם סיפר בסתר אך אינו חושש שיתגלו הדברים בפני חברו, כי משער בעצמו שהיה אומר את הדברים גם בפניו - אינו עובר ב'ארור מכה רעהו בסתר'. ומכך עולה לכאורה שהטעם הוא לא משום שכשמספר עליו בסתר לא ידע חברו להישמר מפניו שלא יזק, אלא כפי הביאור השני הנ"ל, שלגנות את חברו בסתר זו מידה רעה יותר מאשר לגנותו בפניו.

מדברי החפץ חיים בתחילת כלל ג' מהלכות לשון הרע עולה, כי המספר לשון הרע בסתר ומקפיד שלא יתגלה הדבר לחברו, עונו חמור יותר מהמספר לשון הרע בפני חברו. שהמספר לשון הרע בסתר עובר גם על 'ארור מכה רעהו בסתר'.

בטעם הדבר שלשון הרע בסתר חמור יותר, מביאים בביאורים ומוספים שבמהדורת דרשו (מקונטרס שמירת הלשון עמוד לב-לג), שזאת מפני שכשיודע מי המדבר עליו, יותר קל לו להתמודד מולו ולסתור דבריו; ועוד, שכשמספר בסתר מראה שאינו מפחד וירא מאלוקים, אלא מבני אדם [וכמבואר בגמרא (ב"ק עט, ב) לגבי החילוק בין גנב לגזלן, שהגזלן השווה כבוד עבד לכבוד קונו, וגנב החמיר יותר בכבוד העבד, ולכן החמירה בו תורה שמשלם ארבעה וחמשה]. טעם נוסף יש שכתב (תורת הלשון כלל ג), לפי

דקה מתוקה - 60 שניות מרתקות על הדף היומי

איך בישר הגה"צ רבי אליהו לופיאן לאלמנה שבנה היחיד נהרג?

יומא דף סו

האמר לאביו ולאמו לא ראיתיו

כך רבנו בכאב גדול ביות, ועל החשש שבנו יגיע לארץ הטמאה ויתקלקל שם ועל כך שגדול המחטיו יותר מן ההורגו (תנחומא פ' פנחס ס"ג).

גם בסיפור הבא באה לידי ביטוי העובדה, ש'המחטיו יותר מן ההורגו' לא היה אצל רבנו ענין של 'השקפה' בלבד, אלא מציאות מוחשית. ילד יהודי, בן יחיד לאם אלמנה, נחטף על ידי צייד הקנטוניסטים. כאשר העבירו אותו מעגלה לעגלה, נפל ומת, מאחר שלא היה אף אחד מאנשי הקהילה שהיה מוכן לבשר על האסון לאם האלמנה, קיבל על עצמו ר' אלה את התפקיד הזה. הוא שאל את האלמנה: "מה היית מעדיפה - שהבן שלך יגדל כגוי בין הקנטוניסטים, או שימות כיהודי?" השיבה האלמנה מיד: "שימות כיהודי ולא יחיה כגוי". ואז סיפר לה רבנו מה שקרה ואמר: "ה' הטוב עשה את רצונך. הוא זכה למות כיהודי".

(במחיצתם)

הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל בילדותו, בהיותו כבן תשע או עשר, נסעו הוריו וכל משפחתו לארצות הברית. אבל ר' אלה, לא רצה בשום אופן להצטרף לנסיעתם ונשאר לבדו בלומז'ה, כי חשש שבארצות הברית, ארץ החומרנות והמותרות, לא יוכל לגדול כבן תורה. נתאר לעצמנו ילד בגילו - בן עשר - שעומד בתקיפות ובעוז נגד הוריו וכל משפחתו ונשאר בודד, רק כדי לגדול כבן תורה. בחודשים הראשונים לא שלח לו אביו כל תמיכה כספית, כדי להכריחו לבוא לארצות הברית, והוא חי בדחקות נוראה. בנו כותב בספר "לב אליהו", שאביו אמר כי בילדותו מסר נפשו על התורה. העתיד הוכיח עד כמה צדק, ר' אלה גדל ונעשה לאילנא רברבא, בניגוד לאחיו, שבהיותם באמריקה התרחקו מתורה ומצוות. רק הוא, בכח רצונו ועמידתו האיתנה, נותר לפלטה ירא ושלם....

התנגדותו החריפה להגירה לאמריקה באה לידי ביטוי גם לאחר שנים רבות. כאשר הפליג בנו לארצות הברית, דיבר על

האם מותר לדבר ביום הכיפורים על האכילה במוצאי היום?

הכיפורים, ויש להחמיר. וכמו כן, לגבי סוגי 'מוקצה' האסורים רק ביום טוב (ראה במקורות) ולא בשבת - יש שהסתפק אם הם אסורים ביום הכיפורים, ויש שהתיר.

ודיבור בעניני חול, אף הוא אסור ביום הכיפורים, והיינו דיבור על המלאכות האסורות, אבל מותר לדבר ביום הכיפורים על האכילה במוצאי היום.

[שו"ע תרי"א, ב, וביה"ל ד"ה כל; ביאורים ומוספים דרשו, 6-8; וראה שו"ע תצה, ד]

רוב ככל המלאכות והפעולות האסורות בשבת, אסורות גם ביום הכיפורים; הן איסורים דאורייתא של מלאכה, הן איסור 'מחמר', שפירושו, שאסור לאדם לעשות מלאכה בשותפות עם בעל חי, כלומר, אסור להנהיגו בשבת באופן שיש בו עשיית מלאכה, והן איסורים דרבנן, כגון טלטול מוקצה והכנה לחול. אולם, בנוגע למצוות השביתה של העבדים ובעלי החיים שברשותו - נחלקו הפוסקים אם הן אמורות גם ביחס ליום

מדוע אסור להכין מאכלים ביום הכיפורים לצורך מוצאי היום?

ופעמים שאין ההיתר אלא בסמוך לשקיעת החמה. וכמו כן, אין ההיתר אלא כשיום הכיפורים חל בחול, אבל כשחל בשבת, לא התירו זאת, מחשש שיקלו בכך גם בשבתות אחרות. וברבות הימים, החלו המון העם לעסוק בהכנת המאכלים לפני הזמן המותר, ושובו חכמים ואסרו כל הכנה מיום הכיפורים לחול.

[שו"ע תרי"א, ב, משנ"ב ה-ט, שעה"צ ט ריב, וביה"ל ד"ה לקנב, וד"ה ולפצוע]

חכמינו ז"ל התירו לעסוק ביום הכיפורים בהכנת מאכלים לצורך מוצאי היום, כדי שלא יצטרכו להמתין במוצאי היום עד לסיום כל ההכנות. ופירושים שונים נאמרו בנוגע להיתר זה, שמהם נלמד כי התירו הכנה מיום הכיפורים לחול, טלטול מוקצה, פעולות הקרובות לאיסור בורר, (אמירה לגוי לעשות מלאכה), ועוד; אבל איסורים דאורייתא לא הותרו. ואף האיסורים דרבנן, לא הותרו אלא לאחר זמן 'מנחה קטנה',

מדוע אין עונש כרת על אכילה של 'כזית' ביום הכיפורים?

כמות זו, היא מעט פחות מגודלה של ביצה בינונית, ומשערים זאת על פי גודל הביצים שבזמננו. ויש משמעות לכמות זו גם לענין כמות האכילה שמתירים לחולה שיש בו סכנה לאכול ביום הכיפורים. ולמרות שאין עונש כרת על אכילה הפחותה מככותבת, אסור מדאורייתא לאכול ביום הכיפורים כל כמות שהיא.

[שו"ע תרי"ב, א, ומשנ"ב א-ג; ביאורים ומוספים דרשו, 3, וראה שם, 2 ור]

בכל איסורי האכילה שבתורה שיש עליהם עונש 'מלקות', או 'כרת', הכמות המחייבת בעונש היא 'כזית'. אולם, בנוגע לעונש כרת על אכילה ביום הכיפורים - חכמינו ז"ל למדו מכך שהתורה כתבה את האיסור בלשון 'עינוי', ולא בלשון של איסור 'אכילה', שהכמות המחייבת בעונש כרת, היא רק כזו המיישבת את דעת האוכל ומוציאה אותו ממצב של עינוי; ושיערו חכמים, שכמות זו היא כגודל תמר גדול, המכונה 'כותבת הגסה'.

כמה היא כמות האוכל שמותר להציל משריפה ביום הכיפורים? | באיזה אופן מותר לילדים לשחק באגוזים? | ומה הוא שיעור האכילה שנאסר ביום הכיפורים?

תמצית שיעור הלכה במשנה ברורה הלכות ראש השנה במסגרת לימוד 'דף היומי בהלכה'
[משנ"ב חלק ו', סימן תרי"א סעיף ב' - סימן תרי"ב סעיף ב']

עשיית מלאכה ביום הכיפורים

כל מלאכה שחייבים עליה בשבת בשוגג חטאת ובמזיד סקילה, חייבים עליה ביום הכיפורים, וכל שבשבת פטור אבל אסור, גם ביום הכיפורים אסור מדרבנן, וההבדל בין שבת לבין יום הכיפורים הוא, שהמחלל שבת במזיד דינו בסקילה, ואילו ביום הכיפורים, דינו בכרת, וגם היום שלא דנים דיני נפשות, בכל זאת יש נפקא מינה בדבר, והיא, לעניין קים ליה בדרכה מיניה, דהיינו, החובל בחברו בשבת, מכיוון שבזמן שדנו דיני נפשות, הוא היה מחויב מיתה בידי אדם, הדין הוא שהוא פטור מתשלומין, ואפילו אם הוא חובל בו בשוגג, אבל ביום הכיפורים שיש בזה רק כרת, חייב בתשלומין.

לצורך הלילה, ואומר המשנה ברורה, שהיום נהג לאסור לקנב ירק ולפצח אגוזים ממנחה קטנה, משום שבדורות האחרונים התחילו לקלקל ולמהר לעשות דברים אלו לפני מנחה, ולכן ביטלו את ההיתר הזה.

הצלת אוכל משריפה

אם נפלה דליקה ביום הכיפורים, מותר להציל סעודה אחת לצורך הלילה כמו שמציל בשבת לסעודת מנחה, והטעם הוא, כדי שלא יצטרכו להתענות עוד, כיוון שלא יהיה להם מה לאכול.

משחקי ילדים

נהגו שהתינוקות משחקים באגוזים, ודווקא על השולחן, אבל לא על גבי קרקע, משום שיבואו להשוות גומות.

שיעור איסור אכילה ביום הכיפורים

אדם האוכל ביום הכיפורים בשיעור כותבת הגסה שהוא פחות מכביצה בינונית, חייב (מה שלא משערים בכזית וכמו בכל איסורי התורה, הוא משום שהיכן שכתוב לשון אכילה, משערים בכזית, אבל ביום הכיפורים לא כתוב אכילה, אלא כתוב לשון עינוי, וחזקה היא שבפחות מאכילת כותבת לא מיושבת דעתו של אדם כלל, והרי הוא רעב ומעונה כבתחילה) ושיעור זה שווה לכל אדם, ואף על פי שמן התורה חצי שיעור אסור מן התורה, והאיסור הוא באכילה כל שהוא, בכל זאת נפקא מינה במה שהוא חייב לגבי הקל הקל תחילה, ולכן חולה שצריך גם ככה לאכול, עדיף שיאכל שיעור שאין בו חיוב כרת. כל המאכלים מצטרפים לשיעור זה, אפילו מלח שעל הבשר וציר שעל הירק, שהם באים להכשיר את האוכל, וכל דבר שבא להכשיר את האוכל, נחשב כאוכל, אבל אכילה ושתייה לא מצטרפים.

קניבת ירקות ופיצוח אגוזים ביום הכיפורים

כל דבר שאסור לטלטל בשבת, אסור לטלטל ביום הכיפורים, והתירו לקנב ירק, ומביא בזה המשנה ברורה שני פשטים, או שהכוונה היא שהוא מנתק את העלים מהקלחים כדי שהעלים יהיו מוכנים לחתוך אותם בערב במוצאי יום הכיפורים, ואף על פי שהוא פורח ביום הכיפורים בשביל הלילה שהוא חול, בכל זאת התירו לו, כדי שלא יצטרך לתקן הכל בערב ותהיה נפשו עגומה עליו, או שהכוונה היא להדחת ירק לצורך הלילה, והתירו זאת כדי שלא יצטרך לתקן הכל בערב ותהיה נפשו עגומה עליו. התירו לפצח אגוזים ממנחה קטנה שהיא סמוכה לערב, כדי שיהיו מוכנים לצורך סעודת מוצאי יום הכיפורים, ולא יצטרך לטרוח בהם לאחר התענית, וטעם ההיתר הוא, משום שבאותה שעה דרך בני אדם לתקן מאכלם החול לצורך הלילה, וניכר שעושה לצורך הלילה, אבל לפני מנחה אסור, משום שנראה כמתקן לצורך היום, וההיתר הוא רק כשחל יום הכיפורים בחול, אבל כשחל יום הכיפורים בשבת, לא התירו לו לקנב ירק ולפצח אגוזים, כדי שלא יבוא לעשות כך בכל שבתות השנה להכין ביום

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? dirshu@dirshu.co.il שלח מייל ל-

* על יום הכיפורים, נאמר בתורה: "תַעֲנוּ אֶת נַפְשֵׁיכֶם". וחכמינו ז"ל פירשו ששה איסורים, שכולם נכללים ב'עינוי' שנצטוונו עליו, והם: אכילה, שתייה, רחיצה, סיכה, נעילת הסנדל, ותשמיש המטה.
* מנהג בני אשכנז, ללבוש ביום הכיפורים בגד לבן המכונה 'קִיטָל'. ויש שנהגו שאָבֵל בתוך שנים עשר חודש לפטירת אביו ואמו, או בתוך 'שלושים' לפטירת קרובים אחרים - אינו לובש קיטל.
* חכמינו ז"ל אסרו לישראל לומר או לרמוז לגוי לעשות מלאכה בשבת, ואף אם עושה זאת בערב שבת. וכשהגוי עושה מעצמו את המלאכה עבור ישראל - חובה למחות בידו.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

אדם שנדר שאם לא יסע לטיול במצפה רמון יתן מאתיים ש"ח לצדקה - האם הנדר חל?

Mila Aviv/Flash90

או לקיום מצוה; וכן אם נדר שאם יִרְפָּא ממחלתו, וכדומה, או שאם יצליח בדרך שהולך בה וכדומה, יתן צדקה או יצום - לכל הדעות אין הנדר נחשב כאסמכתא, משום שרצונו להימנע מעבירה, או לקיים את המצוה, וכן רצונו בריפוי או בהצלחה, מחזקים את דעתו בשעה שנודר, ויש לו 'גמירות דעת' לצום או לתת את הסכום לצדקה.

[שו"ע תקסב, יג, משנ"ב נא-נז, ושעה"צ מז]

יש אומרים, שהנדר שאם יעשה או יִמָנע מעשיית מעשה מסוים, יצום יום אחד, או יתן סכום מסוים לצדקה - הנדר אינו חל, משום שהוא נחשב כ'אסמכתא', כלומר שדעתו 'סומכת' על כך שבדאי יעשה או לא יעשה את הדבר ההוא, ולכן נִדָר, אבל אין לו 'גמירות דעת' המספיקה לתוקפו של נדר, (ראה במקורות). אך לדעת פוסקים רבים, אין הנדר נחשב לאסמכתא, וצריך לקיימו; ויש להחמיר כדעתם.

ברם, אם המעשה המסוים שעליו נדר נוגע להימנעות מעבירה,

הלוח היומי

ו' בתמוז | רבי יעקב ישראל ב"ר יו"ט אלגאזי זצ"ל, אבי המהרי"ט אלגאזי, הראשל"צ, ר"י נוה שלום - ברית אברהם, בעל ארעא דרבנן, אמת ליעקב ועוד

ביום זה בגזירות ת"ח נחרבו שתי קהילות גדולות באוקראינה, 'טולצין' ו'הומיה', והיהודים שבהן נרצחו באכזריות רבה. בשנת תש"א נהרג על קידוש ה' הגאון רבי אהרן לוי זצ"ל הי"ד, רבה של ריישא ומח"ס 'ברכת אהרן' 'הדרוש והעיון' ועוד.

יארצייט:

תקט"ז: רבי יעקב ישראל ב"ר יו"ט אלגאזי זצ"ל, אבי המהרי"ט אלגאזי, הראשל"צ, ר"י נוה שלום-ברית אברהם, בעל ארעא דרבנן, אמת ליעקב ועוד.

תקמ"ו: רבי חיים די לה רוזה זצ"ל, ר"י בית א-ל, בעל תורת חכם.

תרפ"ה: רבי משה ב"ר יעקב שמשון הגר זצ"ל, מקוסוב, בעל לקט עני.

תש"א: רבי אהרן ב"ר נתן לוי זצ"ל הי"ד, אב"ד ריישא ועוד, בעל הדרש והעיון.

תשל"ו: רבי יחיאל יהודה ב"ר אברהם יששכר בער איזקסון זצ"ל, מלוס אנג'לס.

תשס"ט: רבי שמחה בונים ב"ר ברכיה ליברמן זצ"ל, אב"ד קהילת זרע ברך, בעל בשבילי דאורייתא.

תשע"ו: רבי יוסף יהושע ב"ר שמואל דוד טויב זצ"ל, אב"ד בנימינה.

ה', אני אוהב אותך!

הגאון הצדיק רבי אביגדור מילר זצ"ל אמר: באפשרותך להיות אדם גדול ללא מאמץ. בלי שמישהו רואה ושומע! בשקט בשקט אמור לבורא עולם: "אני אוהב אותך, ה'!"

כמה אנשים מעודם לא אמרו זאת?! הגם שהקב"ה מצווה "ואהבת את ה' אלקיך", אך מתי באמת תאהב אותו? לכן, פעם ביום אמור למי שנותן לך חיים, בריאות ועוד דברים טובים, ש...אתה אוהב אותו, אמירה כזו היא 'דינמיט' - היא תדליק אש בלב שלך!. (אור עולם להגר"א מילר, 'י דרכים לגדלות, דרגה ב')

נשתדל להתחזק באהבת ה' ונרגיל עצמנו לומר: "ה', אני אוהב אותך!"

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il